

Výukové strategie

Hana Horká

PS_22

Formální struktura seminární práce:

SZZ kompletní-informace 1 9 2020.pdf!!!

Předmět – vzdělávací oblast:

Ročník:

Tematický celek:

Téma (3-4 vyuč. jednotek) *myšlenková mapa*

Cíle tématu: – *vybírat v RVP („cíle“, „klíčové kompetence“ a „očekávané výstupy“):*

- *kognitivní (vědomosti)*

- *psychomotorické (dovednosti, schopnosti)*

- *postojové - afektivní – výchovné (postoje, potřeby, zájmy, hodnoty)*

Téma vyuč. jednotky	Výukové cíle*)	<u>Did.an.učiva</u> POJMOVÁ	<u>Did.an.učiva</u> OPERAČNÍ	Výukové strategie	Evaluační nástroje Metodické poznámky
<i>z mapy</i>	<i>vyplývají z cílů tématu</i>	fakta	učební úlohy		
		pojmy	(zadání)		
		generalizace	(otázky)		
			KONKRÉTNĚ, ve 2. os.		

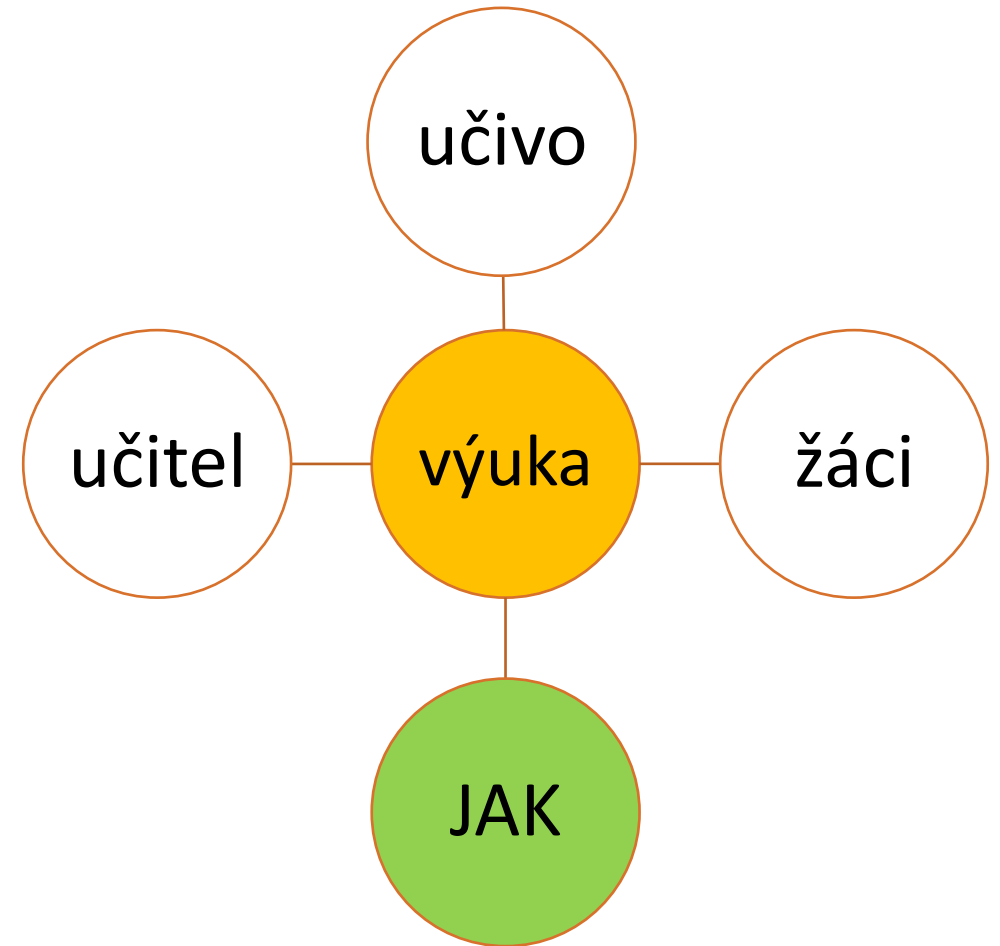
Cíl semináře

Student/ka:

- vymezí/vysvětlí pojmy: **výuková metoda, výuková strategie, formy výuky;**
- rozliší **výukové strategie** a zdůvodní jejich aplikaci ve výuce;
- zhodnotí **účinnost výukových metod** ve vazbě na různé typy učebních úloh;
- zdůvodní **volbu metod** ve výuce (na praxi);
- navrhne/vytvoří **alteraci** výukové metody a zdůvodní.

Práce ve skupinách

1. Popište, **jak** učitel/ka postupuje ve výuce, aby dosáhl/a výukového cíle, jak vyvozuje učivo, jak podporuje učení žáků.
2. Využijte zkušeností z předchozího vzdělávání na ZŠ či SŠ.

Učitel/ka ve výuce

Vysvětluje

Demonstruje ukázky

Předvádí modely

Znázorňuje

Zapojuje žáky

Motivuje

Zadává zajímavé úkoly

Promýšlí postup, metody a formy, pomůcky

Radí, pomáhá...

Vaše názory na shlédnuté záznamy

- <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/G/10553/virtualni-hospitace-cesky-jazyk-a-literatura-prakticka-aplikace-teroreticky-poznatku-z-hlaskoslovi.html/>
- <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/z/14423/VIRTUALNI-HOSPITACE---POZNAVAME-SVET-A-NASI-REPUBLIKU-SEZNAMENI-S-LITOSFEROU.html/>

Co nás zaujalo v záznamech z výuky?

- **Aktivity/činnosti** – úlohy, otázky, náměty k činnosti...smysluplné, promyšlené, funkční - vedení k přemýšlení, aktivitě, tj. činnosti či činorodosti, jednání, akci žáků.
- **Radost z činnosti, vedení k samostatnosti, k týmové práci. Potřeba aktivity.**

Pro podporu učení žáků

Výukové postupy

- **Názorná prezentace učiva** - pomůcky, materiály, papír s obrázkem..., ukázky, video, názory žáků (legalizace marihuany),
- ukázky/pokus - zapalovač (Ahoj Hano...), o Panenkově penaltě
- **Opírá se o předchozí zkušenost** - opora o osobní zážitek
- **Vede k řešení problémů**
- Nedokončené věty.
- Učebnice nemají všichni žáci.
- Upozorňování na chyby – formativní funkce. Improvizace.

Motivace, zájem žáka

- **vědomí perspektivy** - Co bude dál, příště, dále – prezentace z hlavy a četba textu z učebnice (co vás zajímá v textu učebnice),
- **vztah žáka k učiteli a předmětu** - Znalost jmen žáků. Humor. Přátelská atmosféra. Příjemný hlas, kultivovaný projev. Pochvaly. Méně stresu **versus**
- „vyloučení“ některých žáků z výuky, Výběr žáka, Slovenský, vietnamský žák. Delší hodina.

Dělení metod (Maňák, Švec, 2003)

1. Klasické výukové metody

1.1.1.
Vyprávění

1.1.2.
Vysvětlování

1.1.3.
Přednáška

1.1.4. Práce
s textem

1.1.5.
Rozhovor

1.2. Metody názorně-demonstrační

1.2.1. Předvádění a pozorování

1.2.2. Práce s obrazem

1.2.3. Instruktaž

1.3. Metody dovednostně- praktické

1.3.1. Napodobování

1.3.2. Manipulování, laborování a
experimentování

1.3.3. Vytváření dovedností

1.3.4. Produkční metody

2. Aktivizující metody

2.2 Metody heuristické, řešení problémů

2.3 Metody situační

2.4 Metody inscenační

2.5 Didaktické hry

2.6 Metody diskusní

3. Komplexní výukové metody

3.1. Frontální výuka

3.2. Skupinová a kooperativní výuka

3.3. Partnerská výuka

3.4. Individuální a individualizovaná výuka, samostatná práce žáků

3.5. Kritické myšlení

3.6. Brainstorming

3.7. Projektová výuka

3.8. Výuka dramatem

3.9. Otevřené učení

3.10. Učení v životních situacích

3.11. Televizní výuka

3.12. Výuka podporovaná počítačem

Výukové strategie (Pasch 1998, s. 195)

Promyšlené způsoby vedení
výuky:

- optimální v **konkrétní třídě**, pro **konkrétního učitele a konkrétní učivo** (téma, předmět);
- učitel je volí k dosažení vytyčených cílů výuky se žáky;
- **adekvátní kombinace metod, forem, prostředků a podmínek výuky.**

- <https://urbancova.webnode.cz/prima-a2/> Brownův pohyb, Archimedův zákon
- <https://www.avmedia.cz/skoly/interaktivni-vyuka>
- https://www.youtube.com/watch?v=W_9FXLdnHys
(Je palmový olej opravdu nejhorší?)

Deduktivní strategie

- Typická pro transmisivní školu (ale také nepostradatelná) – „jasný cíl a účel“, učitel „má vše pod kontrolou“.

Schéma:

- Výklad – vysvětlení (nový pojem, definice, vzorec) – hotový poznatek
- Předvedení, procvičení v příkladech („řízené procvičování“)
- Aplikace v úkolech („znalost“, porozumění)
- Zhodnocení výsledků, ověření znalostí (žák umí - neumí)

Induktivní výuka (**problémová**) – autentické učení

- Typická pro konstruktivistické pojetí výuky, umožňuje budování poznatků „zevnitř“ (od prekonceptí), rozvíjí metakognitivní schopnosti dětí (učit se).

Schéma:

- Problém – **bádání, zkoumání, přemýšlení, hledání řešení**
- Objevování významu pojmu nebo teorie
- Použití, ověření v autentických situacích
- Vyhodnocení výsledků a postupů

1. Konstrukční techniky - metody diagnostiky prekonceptů

- kreslení schémat a obrázků s legendami a komentáři
- -písemné nebo ústní odpovědi na otázky typu Proč? Co se děje, když...? Co by se stalo kdyby...? Co je to...?
- Definování slov a vysvětlování rozporných fakt (říká se, že ...Proč tedy...).
- Doplnit příběh s otevřeným koncem, dokončit neúplné věty apod.
- Hraní rolí (řešení různých modelových situací, hraní historických postav, profesí...).

Projektivní techniky

Např. metoda slovních asociací
– žáková reakce na dané slovo
vyslovením prvního slova,
které ho napadne.

Soubor těchto reakcí je
určitým **obrazem vnitřního
světa žáka.**

Autentické učení (Pasch, 1998, s. 149, Kalhous; Obst 2002, s. 168, Kovaliková 1995, s. 183, 137)

„Skutečné“ učení – učení NĚČEMU (nikoli O NĚČEM):

- “opravdové” učení; neučíme se “jakože něco děláme” (akademicky), ale v situacích reálného života,
- Je založené na **bádání, zkoumání;**
- **Autentickým produktem** - zpracování nějakého tématu a jeho prezentace v podobě plakátu, posteru, nástěnky nebo výstavy.

Znaky autentického učení (Newmann 1991)

- **Cílem** (výsledkem) je spíše **produkce (tvorba)** – nikoli reprodukce znalostí, tzn.:
- vyřešit **problém**, **prozkoumat otázku**, **vytvořit** novou věc, **navrhnout** postup apod.
- Základem autentického učení je **“oborové zkoumání”** – **“badatelská činnost”** v různých oblastech života. Žáci potřebují:
 - a) důkladné znalosti oboru,
 - b) vědomosti o výzkumu (výzkumná otázka, metoda, postup, měření, zaznamenávání výsledků, interpretace a vyvození závěrů, návrh využití v praxi).

- [Materiál do výuky: Badatelství nejen ve výuce chemie – kyselý déšť \(rvp.cz\)](#)
- [Materiál do výuky: Krystalky soli \(rvp.cz\)](#)

“Skutečné” problémy

Výzkumné projekty

žáci mají prozkoumat ve školní jídelně oblibu různých jídel,

prozkoumat, jak sluneční světlo ovlivňuje růst rostlin,

zjistit, jak žili v obci lidé za války,

zjistit, jaké látky znečišťují potok protékající naší obcí a jak se tam dostávají,

na základě pozorování popsat život pavouka (kočky, morčete...) apod.

Projekty
občanské
angažovanosti
(s cílem zlepšit
něco ve svém
okolí)

vytvořit školní recyklační program

zřídit turistické stezky v okolí,

navrhnout a realizovat rekultivaci ohrožené lokality v obci či jejím okolí,

naučit své vrstevníky, jak se chovat v případě podezření, že jejich kamarád bere drogy apod.

Problémy
v uměleckých
výchovách
(s cílem
autenticky
vyjádřit určitou
myšlenku, téma či
estetickou
hodnotu jako
dospělí tvůrci)

formulovat vlastní myšlenky
v příběhu o přátelství,

vyjádřit tancem hněv,

výtvarně vyjádřit vodu
apod.

Sociálně
zprostředkovaná
výuka

Žáci se učí společně a od sebe
navzájem.

Kooperativní učení

Simulace

Hraní rolí

Literatura

- Pasch, M. a kol. (1998). *Od vzdělávacího programu k vyučovací hodině*. Praha: Portál.
- Fisher, R. (1997). *Učíme děti myslet a učit se: praktický průvodce strategiemi vyučování*. Praha: Portál.
- Silberman, M. (1997). *101 metod pro aktivní výcvik a vyučování*. Praha: Portál.
- Grecmanová, H., Urbanovská, E. (2007). *Aktivizační metody ve výuce, prostředek ŠVP*. Olomouc: Hanex.
- Maňák, J., Švec, V. (2003). *Výukové metody*. Brno: MU.
- Kotrba, T., Lacina, L. (2007). *Praktické využití aktivizačních metod ve výuce*. Brno: Společnost pro odbornou literaturu.
- Sitná, D. (2009). *Metody aktivního vyučování: spolupráce žáků ve skupinách*. Praha: Portál.
- Kasíková, H. (2004). *Kooperativní učení a vyučování. Teoretické a praktické problémy*. Praha: UK.

- <https://uciteleucitelum.cz/predmet/chemie>
- <https://uciteleucitelum.cz/material/biologie/ja-ma-kdo-ma>
- <https://uciteleucitelum.cz/material/matematika/interaktivni-prezentace-kruh-kruznice>